

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 22.10.2007
COM(2007) 642 galīgā redakcija

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM

Progresā ziņojums par ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2007. gadam

{SEC(2007)1416}

SATURS

1.	Ievads	3
2.	ES stratēģiju saskaņotības un dalībnieku partnerības nodrošināšana	3
3.	Galveno uzdevumu izpildē gūto panākumu novērtējums	4
3.1.	Klimata pārmaiņas un tīra enerģija	4
3.2.	Ilgspējīgs transports	5
3.3.	Ilgspējīgs patēriņš un ražošana	6
3.4.	Dabas resursu saglabāšana un apsaimniekošana.....	7
3.5.	Sabiedrības veselība	9
3.6.	Sociālā integrācija, demogrāfija un migrācija.....	10
3.7.	Nabadzība pasaulē.....	11
4.	Starpnozaru politikas virzieni	12
4.1.	Izglītība un mācības	12
4.2.	Pētniecība un attīstība	12
4.3.	Finansēšana un ekonomikas instrumenti.....	13
5.	Partnerības īstenošana	13
5.1.	Saziņa, dalībnieku iesaistīšana un panākumu vairošana	13
5.2.	Rezultātu nodrošināšana.....	14
6.	Secinājums	14

1. IEVADS

Eiropadome 2005. gadā noteica principus Eiropas virzībai uz ilgtspējīgas attīstības mērķi. Minētie principi ietver joprojām aktuālo vajadzību veicināt ekonomisko labklājību, kas ir balstīta uz novatorisku, konkurētspējīgu un ekoloģiski efektīvu ekonomiku, aizsargājot vidi un uzlabojot tās kvalitāti; vienlīdzības un sociālās kohēzijas veicināšanu, solidarizējoties ar pārējo pasauli. Eiropadome 2006. gadā pieņēma atjauninātu ilgtspējīgas attīstības stratēģiju (IAS), kurā izklāstīts kopīgs, saskaņots plāns par to, kā nodrošināt, lai ES spētu efektīvāk īstenot šos principus un panākt galveno mērķi – ilgtspējīgu attīstību, kā paredzēts Līgumā. Plānā ir septiņi galvenie uzdevumi, kas ir jārisina, ja Eiropa vēlas īstenot ilgtspējīgas attīstības mērķi un saglabāt pašreizējo pārticības un labklājības līmeni. Tajā ir atzīts, ka IAS mērķus var sasniegt tikai ciešā partnerībā ar dalībvalstīm, un tāpēc ar to tika uzsākts jauns pārskatīšanas un ziņojumu sagatavošanas process, kurā piedalās Komisija un dalībvalstis.

Šis progresa ziņojums ir pirmais izvērtējums, kas balstīts uz minēto jauno darba veidu. Tajā ir pārskatīti rezultāti saistībā ar virzību uz septiņiem galvenajiem mērķiem un norādītas ES un dalībvalstu līmeņa politikas iniciatīvas, kuras ir veicinājušas minēto rezultātu sasniegšanu. Tā kā, izmantojot tikai viena gada datus, nozīmīgas tendences nebūtu iespējams atspoguļot, par atskaites punktu izmantoja 2000. gadu, ar kuru salīdzina dažādās jomās gūtos panākumus.

Šajā ziņojumā ir sniegta pirmā aktuālā informācija stāvokļa raksturošanai¹. Tas liecina, ka faktiskie panākumi ir salīdzinoši nelieli. Politikas iniciatīvu attīstība ES un dalībvalstu līmenī ir daudzsoļāka. Piemēram, klimata pārmaiņas un ilgtspējīga enerģētika ir kļuvušas par galvenajām darba kārtības prioritātēm gan ES iekšpolitikas, gan ārpolitikas līmenī. Paredzams, ka šie tālejošie panākumi politikas jomā nodrošinās konkrētus rezultātus turpmākajos gados. Attiecībā uz prioritātēm šķiet, ka konverģence starp dažādiem dalībniekiem arvien pieaug – ES, dalībvalstis, iedzīvotāju grupas, nevalstiskās organizācijas un uzņēmumi arvien vairāk koncentrējas uz vieniem un tiem pašiem jautājumiem un strādā, lai sasniegtu vienus un tos pašus mērķus.

Dažādu nozaru politikas forumos saistībā ar turpmākajiem pasākumiem pēc 2002. gada pasaules augstākā līmeņa sanāksmes par ilgtspējīgu attīstību un IAS koordinēšanu izvērtējums nodrošina pamatu diskusijām par nepieciešamību pielāgot politikas iniciatīvu virzību vai tempu, lai ilgtermiņā pārformulētu uzdevumus un koriģētu mērķus.

2. ES STRATĒGIJU SASKAŅOTĪBAS UN DALĪBNIKU PARTNERĪBAS NODROŠINĀŠANA

Viena no 2006. gada stratēģijas pamatprasībām bija iesaistīt visus dalībniekus (ES, dalībvalstis valsts, reģionālā un vietējā līmenī, kā arī pilsonisko sabiedrību un uzņēmumus) partnerībā, lai koncentrētos uz vienām un tām pašām prioritātēm un censtos nodrošināt politikas jomu saskaņotību. Šāds process ir ilglaicīgs, bet pieredze, kas gūta pirmajā stratēģijas īstenošanas gadā, liecina, ka tas ir iespējams.

¹ Atbilstoši Padomes prasībai IAS paveiktā analīze tika balstīta uz dažādiem avotiem – valstu ziņojumiem, ko snieguši valstu IAS koordinatori, kā norādīts ES IAS, Eiropas Kopienų Statistikas biroja uzraudzības ziņojumu, kam pamatā ir ilgtspējīgas attīstības rādītāji (IAR), par atskaites punktu izmantojot 2000. gadu, kā arī Komisijas dienestu darba dokumentu un neatkarīga konsultanta pētījumu.

Pārskatīšanas rezultāti liecina, ka visos pārvaldības līmeņos politikas jomu saskaņošana ir sarežģīts uzdevums. ES līmenī ir jāspēj panākt konvergenci starp visaptverošo ilgtermiņa attīstības ilgtermiņa mērķi, koncentrējoties uz dzīves kvalitāti, taisnīgumu paaudžu starpā un Eiropas sabiedrības ilgtermiņa dzīvotspēju, un Lisabonas stratēģijā paredzēto vidēja termiņa izaugsmes, konkurētspējas un nodarbinātības mērķi. Enerģētikas un klimata pārmaiņu politika ir labs piemērs tam, kā šos vidēja termiņa un ilgtermiņa stratēģiskos mērķus ir iespējams konverģēt. Vienotais tirgus ir vēl viens piemērs, kas ilustrē to, kā tirgus atvēršana, ja to papildina pasākumi sociālajā un vides jomā, var veicināt izaugsmi un labklājību. Arī ES labāka regulējuma programma ir veicinājusi politikas jomu saskaņotības nodrošināšanu, jo, to īstenojot, ir sistemātiski jāveic visu lielāko politikas iniciatīvu ekonomiskās, sociālās un vides ietekmes novērtējums.

3. GALVENO UZDEVUMU IZPILDĒ GŪTO PANĀKUMU NOVĒRTĒJUMS

Šajā dokumentā ir pārskatīta izpilde katrā no septiņām IAS prioritārajām jomām. Tajā ir uzsvērtas darbības, kas veiktas ES un dalībvalstu līmenī, lai sasniegtu politiskos mērķus. Visi sarežģītie uzdevumi ir savstarpēji saistīti, tādējādi risinājumi vienā politikas jomā ietekmē citus un ir savstarpēji veicinoši.

3.1. Klimata pārmaiņas un tīra enerģija

ES gūst panākumus siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanā, un prognozes liecina par to, ka Kopiena sasniegs noteikto Kioto mērķi, ja dalībvalstis pēc iespējas ātrāk ievieš un īsteno to paredzētos papildu politikas virzienus un pasākumus, kamēr notiek ES ekonomikas izaugsme.

Siltumnīcefekta gāzu emisija ES-15 dalībvalstīs 2005. gadā samazinājās par 2 % salīdzinājumā ar Kioto bāzes gada vērtību.

Lai sasniegtu Kioto mērķus, vajadzēs vairāk izmantot neizsīkstošos enerģijas avotus. Neizsīkstošo enerģijas avotu izmantojums kopumā ES-27 dalībvalstīs 1990. gados pieauga par vidēji 3,2 % gadā, sasniedzot 4,1 % līmeni laikposmā no 2000. gada līdz 2005. gadam. Minētais pieaugums bija vērojams, pateicoties salīdzinoši augstajam bruto iekšzemes patēriņa pieauguma koeficientam, tomēr neizsīkstošo enerģijas avotu daļa enerģijas galapatēriņā 2005. gadā bija tikai 8,5%. Gada vidējais pieaugums nav pietiekams, lai attiecībā uz kopējo patēriņu sasniegtu 2010. gada mērķi, proti, 12 %. Biodegvielas daļa 2005. gadā bija tikai 1,08 % ES-27 dalībvalstīs, kas ne tuvu neatbilst 2010. gada mērķim 5,75 % apmērā.

ES līmenī šajā jomā ir īstenotas nozīmīgas tālejošas politiskās darbības; kā būtiskākā no tām jāmin 2007. gada marta Eiropadomes jaunā integrētā klimata pārmaiņu un enerģētikas politika, kas 2020. gadam paredz vērienīgus un saistošus mērķus siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai, neizsīkstošajiem enerģijas avotiem un biodegvielām. Pārējās iniciatīvas cita starpā ir Energoefektivitātes rīcības plāns (2006. gada oktobris) un darbs saistībā ar oglekļa piesaistīšanu un glabāšanu².

² 10. janvāra paziņojums „Globālo klimata pārmaiņu ierobežošana līdz 2 grādiem pēc Celsija. Līdz 2020. gadam un pēc tam īstenojamie pasākumi” un „Enerģētikas politika Eiropai”.

Gandrīz visas dalībvalstis jau ir pieņēmušas valsts stratēģijas attiecībā uz klimata pārmaiņām kā atsevišķu stratēģiju vai kā daļu no valsts enerģētikas politikas plāniem. Dažas dalībvalstis (UK, SE) ir izveidojušas īpašus birojus un zinātniskās padomes, lai nodarbotos ar klimata pārmaiņu jautājumiem. Dažas dalībvalstis īsteno iniciatīvas nodokļu jomā. Turklāt 2007. gadā tika pieņemti 23 valsts sadales plāni saskaņā ar Emisiju tirdzniecības direktīvu, samazinot emisijas līdz 1903,43 Mt gadā, nevis līdz 2101,64 Mt, kā sākotnēji ierosināja dalībvalstis.

Lai sasniegtu klimata pārmaiņu un enerģētikas mērķus, ievērojot saskaņotos termiņus, ir jāveic papildu darbs. Lai minēto īstenotu, būs jāturpina veltīt uzmanību tam, lai nodrošinātu emisiju tirdzniecības shēmas panākumus, veicinātu neizsīkstošo enerģijas avotu un biodegvielu ilgtspējīgu izmantošanu un izstrādātu stratēģijas un plānus, lai pielāgotos klimata pārmaiņām.

3.2. Ilgtspējīgs transports

Eiropa vēl nav sasniegusi mērķus attiecībā uz ilgtspējīgu transportu. Attiecībā uz transportu enerģijas patēriņš, ko izmanto par aizstājēju transporta pieprasījumam, ES-27 dalībvalstīs pieauga vidēji par 1,3 % gadā laikposmā no 2000. gada līdz 2005. gadam, kas ir tikai nedaudz mazāk par vidēji 1,7 % no IKP tajā pašā laikposmā, tādējādi nesniedzot tiešus apliecinājumus par atsaisti.

Joprojām pieaug siltumnīcefekta gāzu emisijas, kuru gada vidējais pieaugums laikposmā no 2000. gada līdz 2005. gadam ES-27 dalībvalstīs ir 1,2 %. Savukārt 2004. gadā iekšzemes transporta radīto siltumnīcefekta gāzu emisiju apjoms bija 21 % no kopējā apjoma ES-15 dalībvalstīs. Laikposmā no 1990. gada līdz 2004. gadam tas pieauga par 26%, savukārt vairuma citu nozaru radītās emisijas minētajā laikposmā samazinājās. Jaunu pasažieru automobiļu radīto CO₂ emisiju uz vienu kilometru vidējais apjoms ES-15 dalībvalstīs laikposmā no 2000. gada līdz 2004. gadam ir pastāvīgi samazinājies vidēji par 1,3 % gadā, bet šis pārmaiņu temps ir lēnāks nekā iepriekšējos desmit gados, un tas nav pietiekams, lai sasniegtu 2008./2009. gada mērķi, proti, 140 gramus uz vienu kilometru, vai 2012. gada mērķi – 120 gramus uz vienu kilometru.

Vēl nav sasniegts mērķis, kas paredz nodrošināt līdzsvarotu pāreju uz videi draudzīgiem transporta veidiem. ES-27 dalībvalstu iekšzemes kravas autotransporta daļa kopš 2000. gada turpināja palielināties, lai gan samērā lēni, 2005. gadā sasniedzot 76,5 %. Dati par pasažierkilometriem uz vienu automobili liecināja par relatīvu stabilitāti ES-15 dalībvalstīs, tomēr tie bija 84,8 % apmērā no kopējiem iekšzemes pasažieru pārvadājumiem 2004. gadā. Arvien pieaug ceļu pārslogotība.

Pie pozitīvajiem rezultātiem var minēt gūtos panākumus saistībā ar transporta radīto piesārņojošo vielu emisiju samazināšanu; emisijas 2000.-2004. gada laikposmā ir samazinātas vidēji par 4,4 % gadā attiecībā uz ozona prekursoriem un par 4,2 % attiecībā uz daļiņveida piesārņotājiem.

Tāpat, lai arī arvien vairāk tiek izmantota ceļu satiksme, pakāpeniski samazinājās ceļa negadījumos bojā gājušo skaits gan ES-27 dalībvalstīs kopumā, gan ES-15 dalībvalstīs. ES-15 dalībvalstis ir gatavas sasniegt ierosināto mērķi, proti, līdz 2010. gadam uz pusi samazināt bojā gājušo skaitu salīdzinājumā ar 2000. gadu, bet ES-27 dalībvalstis kopumā vēl nedaudz atpaliek šā mērķa sasniegšanā.

Daži no galvenajiem sasniegumiem ES politikā ir Komisijas Transporta baltās grāmatas vidusposma pārskatīšana; Zaļā grāmata par mobilitāti pilsētās, tādu regulu (pazīstamas arī kā „Euro 5” un „Euro 6” standarts) pieņemšana, kas nosaka stingrus

standartus automobiļiem un vieglajiem kravas automobiļiem; kā arī Komisijas priekšlikumi grozīt Degvielas kvalitātes direktīvu un Direktīvu 2003/96 par minimālajām akcīzes nodokļa likmēm dīzeļdegvielai un iekļaut aviāciju ES emisiju tirdzniecības shēmā. Turklāt ir pieņemts dzelzceļa liberalizācijas pasākumu kopums un pārskatīts tiesiskais regulējums sabiedriskā transporta pakalpojumiem.

Dalībvalstis veic virkni pasākumu, lai censtos nodrošināt ilgtspējīgāku transportu un videi draudzīgākus transporta veidus. Tikai dažām dalībvalstīm (FI) ir transporta stratēģijas. Pārējās ilgtspējīgu transportu ir iekļāvušas citās stratēģijās (piem., valsts zemes izmantošanas plānošanas, finanšu stratēģijās (IE, IT)). Pastāv vēl daudz dažādu iniciatīvu – gan kravas automobiļu nodevas (AT), gan infrastruktūras un nodokļu sistēmas modernizācija (BG). Dažas dalībvalstis ir pieņēmušas fiskālus pasākumus, lai stimulētu siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanu, veicinot mazāku automašīnu izmantošanu, kuru degvielas patēriņš ir ekonomiskāks (DK, BE), alternatīvos degvielas veidus (RO) un biodegvielas (AT, BG), piešķirot atbrīvojumus no akcīzes nodokļa (DK), nodokļu subsīdijas (HU) un finanšu iniciatīvas (IT). Dažas dalībvalstis ir ieviesušas vietējos ātruma ierobežojumus un izveidojušas transportmijas (*park-and-ride*) shēmas (AT, MA). Daudzas veic pasākumus, lai veicinātu pāreju uz videi draudzīgākiem vairākveidu transporta veidiem (DK, HU) gan attiecībā uz pasažieru (CZ), gan kravas transportu (NL). Sabiedriskā transporta iniciatīvas ietver shēmas ieguldījumiem dzelzceļā (valsts, reģionālajā un piepilsētās), autoceļu maksājumiem un īpašas iniciatīvas, lai veicinātu pārvietošanos ar velosipēdu (AT, BG, DK, FR, IT, UK). Lai uzlabotu drošību uz ceļiem, dažas dalībvalstis ir pieņēmušas valsts ceļu satiksmes drošības stratēģijas (CZ, GR), citas ir pievērsušās transportlīdzekļu pārbaužu uzlabošanai (piem., BG) un stingrām ātruma kontroles sistēmām (FR).

Tomēr ir iespējams veikt vēl papildu pasākumus. Dalībvalstis varētu veikt tādas pasākumus kā, piemēram, veicināt tehnoloģijas degvielu efektīvam izlietojumam, tīrākus dzinējus un videi draudzīgus, mazāk energoietilpīgus transporta veidus; noteikt stingrākus standartus attiecībā uz piesārņojošo vielu emisijām un siltumnīcefekta gāzu intensitāti visiem transporta veidiem; turpināt trokšņa kartēšanas pilnveidošanu un pasākumus transporta trokšņa samazināšanai no pirmavota; sākt pasākumus saistībā ar mobilitāti pilsētās un loģistikas optimālu izmantošanu; izstrādāt metodiku infrastruktūras maksājumu iekasēšanai.

3.3. Ilgtspējīgs patēriņš un ražošana

Par ilgtspējīgu patēriņu un ražošanu ir sarežģīti sniegt ticamu vispārīgu novērtējumu. Tādējādi galvenā norāde „Resursu produktivitāte” norāda uz materiālā patēriņa atsaisti no ekonomikas izaugsmes. Turklāt arvien vairāk uzņēmumu ziņo par ekoloģiskajiem raksturlielumiem, un ilgtspējīgu produktu un pakalpojumu apjoms tirgū strauji palielinās. Lai arī vērojami minētie panākumi, pastāv vēl neizmantotas iespējas. Piemēram, ES vidējā materiālu izmantojuma intensitāte ir aptuveni 1 kg/EUR, kas ir nedaudz mazāk nekā Amerikas Savienotajās Valstīs, bet divreiz vairāk nekā Japānā³. ES ar rentablām metodēm varētu ietaupīt vismaz 20 % no tās pašreizējā enerģijas patēriņa, kas atbilst 60 miljardiem euro gadā jeb pašreizējam Vācijas un Somijas enerģijas patēriņam kopā.

³

EEZ ziņojums „Dabas resursu ilgtspējīga izmantošana un apsaimniekošana”, Nr. 9/2005.

ES ir īstenojusi vairākas iniciatīvas, lai pārskatītu, stimulētu un veicinātu ilgtspējīgu ražošanu un patēriņu – direktīvas par enerģiju patērējošiem ražojumiem ekodizaina aspektu īstenošana un ES Vides tehnoloģiju rīcības plāna⁴ īstenošana; un darba turpināšana saistībā ar vides tehnoloģiju pārbaudes sistēmu. ES ar dalībvalstu atbalstu turpina darbu, lai uzlabotu ekomarķējuma un vides uzraudzības sistēmas. Tomēr produktu ar ekomarķējumu skaits joprojām ir neliels, un *EMAS* pieņemšana ir visai ierobežota, ņemot vērā reģistrēto *EMAS* uzņēmumu skaitu, kas tiek lēsts 5000 apmērā (no visiem aptuveni 29 miljoniem uzņēmumu, kas darbojas ES).

Dalībvalstīm ir dažādas stratēģijas un rīcības plāni, lai risinātu jautājumus saistībā ar ilgtspējīgu patēriņu un ražošanu. Tiek rīkotas vairākas popularizēšanas kampaņas un darbības, kuru mērķis ir veicināt ilgtspējīgu patēriņu; kā piemēru var minēt Apvienotās Karalistes vadlīnijas par to, kā dzīvot labākā saskaņā ar vidi, un kampaņu „Katram pasākumam ir nozīme”, skolēnu konkursus skolās, kas sekmē ilgtspējīgu patēriņu (AT) un kampaņu „Zaļā atbildība” (DK).

Valsts iestādes visā ES veic pasākumus, lai stimulētu un atbalstītu korporatīvo sociālo atbildību (*CSR*). Nīderlandē iestādes izveidoja *CSR Netherlands*, zināšanu un pieredzes apmaiņas fondu. Uzņēmumiem, kas reģistrēti Francijas biržā, saskaņā ar likumu savos gada pārskatos ir jāiekļauj informācija par sociāliem un vides jautājumiem.

Desmit dalībvalstis ir pieņēmušas valstu rīcības plānus par „zaļo” publisko iepirkumu (*GPP*), un dažas ir noteikušas valsts *GPP* mērķus. Nīderlandē līdz 2010. gadam publiskais iepirkums būs 100 % ilgtspējīgs. Apvienotā Karaliste pieņēma Ilgtspējīga iepirkuma plānu. Zviedrijas Vides apsaimniekošanas padome – uzņēmums, kas kopīgi pieder centrālajai valdībai un vietējai pašvaldībai, un Zviedrijas Uzņēmumu konfederācijai, – nodrošina īpašas zināšanas, mācības un tīmekļa instrumentu valsts sektora pircējiem, kas vēlas iekļaut vides prasības tehniskajās specifikācijās.

Dalībvalstis aktīvi veicina jauninājumus uzņēmējdarbībā un vides tehnoloģiju pārņemšanu. Ir izveidotas kopīgas valdības un uzņēmumu organizācijas, lai stiprinātu uzņēmējdarbības iespējas un vides tehnoloģiju attīstību (SE, UK). Dažas dalībvalstis uzlabo finansējuma pieejamību vides tehnoloģijām, tostarp finanšu stimulus (UK) un apbalvo uzņēmumus par jauninājumiem (IT). SI ir izveidojusi vides tehnoloģiju vadošo pētniecības centru. Programmas Vides tehnoloģiju rīcības plāna (*ETAP*) ieviešanai ir pabeigusi 21 dalībvalsts.

Ir iespējams paveikt vairāk. Turpmākās darbības ir šādas – integrētās produktu politikas pieejas ieviešana; „zaļā” publiskā iepirkuma stiprināšana; *EMAS* un ekomarķēšanas shēmu pārskatīšana un tādu produktu un ražošanas procesu pētniecības veicināšana, kas resursu ziņā ir ekonomiskāki.

3.4. Dabas resursu saglabāšana un apsaimniekošana

Šis uzdevums skar virkni dažādu jomu. Sasniegumus saistībā ar neatjaunojamo dabas resursu vispārējā lietojuma samazināšanu novērtē, izmantojot materiālu vietējo patēriņu (*DMC*). Laikposmā no 2000. gada līdz 2004. gadam *DMC* ir samazinājies vidēji par 0,8 %, mainot lēnā vidējā pieauguma tendenci 0,1 % apmērā 1990.-2000. gadā⁵. Resursu produktivitāte laikposmā no 2000. gada līdz 2004. gadam ir

⁴ http://ec.europa.eu/environment/etap/pdfs/comm_pdf_com_2007_0162_f_en_acte.pdf

⁵ Eiropas Kopienų Statistikų biroja 2007. gada pārbaudības ziņojums.

palielinājusies par 2,3 %. Dažos šā sarežģītā uzdevuma elementos ir noteikta stabilitāte, tostarp tādās jomās kā resursu efektivitāte, mežsaimniecība un atkritumu rašanās. Tomēr daži bioloģiskās daudzveidības apakšindikatori, piemēram, tendences dažos zivju krājumos, liecina par to, ka ir problemātiskas jomas.

Stāvoklis attiecībā uz specifiskiem resursiem, piemēram, ūdeni, gaisu un augsni, kā arī attiecībā uz bioloģisko daudzveidību un zivsaimniecību, ir atšķirīgs un sarežģīts; turklāt bieži trūkst informācijas no visām ES-27 dalībvalstīm. Laikposmā no 2000. gada līdz 2003. gadam lielākā daļa dalībvalstu, par kurām ir pieejama informācija, šķiet, ir samazinājušas spiedienu uz ūdens resursiem, samazinot to gruntsūdeņu ieguvu. Trūkst informācijas par stāvokli saistībā ar virszemes ūdeni. Attiecībā uz gaisa kvalitātes uzlabošanu ir gūti zināmi panākumi; laikposmā no 1990. gada līdz 2004. gadam ir samazinājušās kaitīgās transporta emisijas – ozona prekursori, paskābinošās vielas un daļiņveida piesārņotāji. Augsnes kvalitāte turpina pasliktināties sakarā ar klimata pārmaiņām, kas pastiprina gan siltumnīcefekta gāzu emisijas no augsnēs, gan tādus apdraudējumus kā erozija, zemes nogrūvumi, sāļu uzkrāšanās augsnē un organisko vielu apsūkums. Joprojām problēmas rada zivju krājumu izsīkums. Ievērojama nozvejas daļa ES pārvaldītajos ūdeņos tiek gūta no krājumiem, kas jau tagad neiekļaujas drošās bioloģiskās robežās, jo īpaši attiecībā uz sugām ar augstu vērtību (baltās zivis). Joprojām bažas rada tendences saistībā ar dziļūdens un bentisko zivju krājumiem, piemēram, mencām, jūras zeltplekstēm un jūras mēlēm. Stāvoklis attiecībā uz biežāk sastopamo putnu sugu populācijām šķietami stabilizējas, savukārt, kā liecina jaunākais pētījums, 15 % no Eiropas zīdītāju sugām ir apdraudētas un vēl 9 % drīz varētu atbilst nosacījumiem apdraudēto sugu statusa piešķiršanai. 27 % Eiropas zīdītāju sugās samazinās populācija. Tikai 8 % zīdītāju sugu populācijas pieaug.

Galvenās ES iniciatīvas, lai veicinātu resursu saglabāšanu un bioloģisko daudzveidību, cita starpā ir šādas: gaisa kvalitātes un ūdens pamatdirektīvu, kā arī direktīvu par putniem un par biotopiem turpmāka īstenošana; jaunā Eiropas Zivsaimniecības fonda īstenošana; augsnēs aizsardzības tematiskā stratēģija; iniciatīva „Tiesību aktu izpilde, pārvaldība un tirdzniecība meža nozarē” (*FLEGT*).

Lielākā daļa dalībvalstu ir veltījušas pūles tam, lai uzlabotu apsaimniekošanu un novērstu neizsīkstošo dabas resursu pārmērīgu izmantošanu, jo īpaši lauksaimniecības, mežsaimniecības, zivsaimniecības jomā, bioloģiskās daudzveidības veicināšanā, ūdens un atkritumu apsaimniekošanā. Visas dalībvalstis aktīvi īsteno atkritumu, gaisa kvalitātes un ūdens pamatdirektīvas. Protams, ka darbību mērķi dalībvalstīs ir atšķirīgi, jaunajām dalībvalstīm, piemēram, vairāk pievēršoties notekūdeņu attīrīšanai. Dažas dalībvalstis (AT, DE) attiecībā uz izejvielām ir izstrādājušas rīcības plānus, kuru mērķis ir uzlabot resursu efektivitāti. Lielākā daļa dalībvalstu ir veikušas īpašus pasākumus, lai apturētu bioloģiskās daudzveidības samazināšanos un noteiktu *Natura 2000* teritorijas. Dalībvalstu darbības rezultāti saistībā ar bioloģiskās daudzveidības mērķu sasniegšanu un *Natura* teritoriju noteikšanu ir ļoti atšķirīgi. Tomēr indekss, kas raksturo saskaņā ar biotopu direktīvām noteikto objektu pietiekamību, sasniedza 93 % ES-15 dalībvalstīs, bet ES-25 dalībvalstīs – 82 %; daudzas dalībvalstis ziņoja, ka ir pabeigušas vai gandrīz pabeigušas sava tīkla izveidi.

Turpmākās darbības, paredzams, cita starpā būs virzītas uz to, lai vispārēji pastiprinātu ietekmes uz bioloģisko daudzveidību integrāciju politikas virzienos un programmās (tostarp KLP „veselības pārbaudē”); turpinātu koncentrēties uz

pamatdirektīvu par atkritumiem, gaisa kvalitāti un ūdeni ieviešanu; pilnībā izveidotu sauszemes un jūras aizsargāto teritoriju *Natura 2000* tīklu un nodrošinātu efektīvu tīkla pārvaldību un finansēšanu; stiprinātu bioloģiskās daudzveidības starptautiskās pārvaldības efektivitāti. ES mērķi apturēt bioloģiskās daudzveidības samazināšanos līdz 2010. gadam un sekmēt ievērojamu samazinājumu attiecībā uz bioloģiskās daudzveidības samazināšanās rādītājiem visā pasaulē līdz 2010. gadam nebūs iespējams sasniegt, ja netiks veikts ievērojams papildu darbs. Saskaņot zemes izmantošanas un attīstības vajadzības ar bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu saglabāšanu ir dalībvalstu uzdevums, ko tās var veikt ar labākas plānošanas metodēm.

3.5. Sabiedrības veselība

Eiropiešu dzīves ilgums ir pieaudzis; turklāt lielākoties savas dzīves laikā viņi nesaskaras ar nopietnām veselības problēmām. Mazāk kļūst to cilvēku, kuru nāves cēlonis ir hroniskas slimības. Pastāvīgi samazinās nopietnu nelaimes gadījumu skaits darba vietās.

Arvien aktuālāka problēma ir nepareiza dzīvesveida izraisītās slimības, piemēram, aptaukošanās un garīgās slimības. Atkarībā no valsts 2003. gadā 30 % līdz 64 % jauniešu vecumā no 25 līdz 34 gadiem cieta no liekā svara vai aptaukošanās, savukārt jauniešiem šie rādītāji bija robežās no 12 % līdz 47 %. Proporcioniāli ievērojami vairāk ir to cilvēku, kas ir vecāki par 65 gadiem un cieš no liekā svara vai aptaukošanās; šie rādītāji ir no 62 % līdz 80 %. Aptaukošanās palielina risku saslimt ar 2. tipa diabētu, sirds un asinsvadu slimībām, konkrētiem vēža veidiem, turklāt ar to saistītās muguras sāpes un depresija pasliktina vispārējo veselības stāvokli. Aplēses liecina, ka ar aptaukošanos saistītās *tiešās* izmaksas ES 1990. gados bija atšķirīgas – robežās no 1 % no veselības aprūpes izdevumiem Nīderlandē līdz pat 3,1-4,2 % Vācijā un 6 % Beļģijā.

Arī smēķēšana joprojām izraisa veselības problēmas. 26 % eiropiešu 2003. gadā norādīja, ka regulāri smēķē, no tiem 32 % bija vīrieši, bet 21 % sievietes⁶.

Attiecībā uz garīgo veselību jānorāda, ka, lai gan pašnāvību skaits kopumā samazinās, gadā izdarīto pašnāvību skaits ir 60 000, kas pārsniedz transporta negadījumos bojā gājušo eiropiešu skaitu. Aptuveni 11,5 % eiropiešu ir garīgās veselības traucējumi. Garīgās veselības problēmu radītās izmaksas ES pašlaik ir vismaz 3 %-4 % no IKP. PVO prognozē, ka līdz 2020. gadam depresija būs otra visbiežāk sastopamā slimība pasaulē.

Nevienlīdzība veselības aprūpes jomā, ko mēra, pamatojoties uz paredzamā mūža ilguma atšķirībām starp sociālajām grupām, ir robežās no 4-6 gadiem attiecībā uz vīriešiem un 2-4 gadiem attiecībā uz sievietēm. Dažās valstīs šīs atšķirības ir ievērojami lielākas (10 gadi), un daudzās valstīs starpība, šķiet, ir palielinājusies pēdējo trīsdesmit gadu laikā. Lielākajā daļā to dalībvalstu, kas pievienojušās ES no 2004. gada maija, ir ievērojami sliktāki veselības rādītāji nekā tajās valstīs, kas bija ES dalībvalstis pirms 2004. gada maija.

Lai gan vairumu politikas pasākumu veic dalībvalsts vai vietējā līmenī, ES ir īstenojusi vairākas iniciatīvas, kas tieši attiecas uz sabiedrības veselību, – pārtikas un uzturvielu vispārējās marķēšanas iespēju pārskatīšana; Baltā grāmata – Eiropas

⁶ Eiropas Kopienų Statistikų biroja 2007. gada pārraudzības ziņojums un Komisijas ĢD avoti, kā arī starptautiski avoti, tostarp PTO.

stratēģija attiecībā uz uzturu, lieko svaru un veselības jautājumiem, kas saistīti ar aptaukošanos; rīcības plāns cīņai pret HIV/AIDS Eiropas Savienībā un tās kaimiņvalstīs; priekšlikums pamatdirektīvai par pesticīdu ilgtspējīgu izmantošanu un jauna ES Dzīvnieku veselības aizsardzības stratēģija 2007.-2013. gadam.

Dalībvalstis aktīvi veicina iniciatīvas, lai ierobežotu dzīvesveida izraisītas slimības, nodrošinātu gatavību pandēmijām un uzlabotu rīkošanos ar ķīmikālijām. Tās nav sniegušas plašus ziņojumus par to darbībām tiesību aktu par pārtiku un dzīvnieku barību, dzīvnieku labturības, garīgās veselības jomā vai par nevienlīdzības mazināšanu veselības aprūpes jomā. Sniegti tikai daži apliecinājumi tam, ka pastāv laba starpministriju un starpnozaru sadarbība sabiedrības veselības jomā.

Kopumā ES un dalībvalstīm ir jāturpina darbības, lai ierobežotu dzīvesveida izraisītu slimību pašreizējo pieaugumu. Arī turpmāk ir jāvelta uzmanība veselībai un videi (ķīmikāliju un gaisa piesārņojuma ietekme). Joprojām pastāvošā nevienlīdzība veselības aprūpes jomā Eiropā nozīmē to, ka ir nepieciešama papildu izvērtēšana, kas jāveic gan ES līmenī, gan dalībvalstīs.

3.6. Sociālā integrācija, demogrāfija un migrācija

Ilgspējīgai Eiropai ir jāveido solidaritāte paaudžu vidū un starp tām, lai kopumā uzlabotu dzīves kvalitāti. Uztrauc tas, ka 16 % ES iedzīvotāju draud nabadzība; turklāt īpaši neaizsargāti ir bērni, vientuļie vecāki un vecākās paaudzes cilvēki. Integrācija joprojām ir sarežģīts uzdevums daudzās dalībvalstīs; dažās dalībvalstīs iedzīvotājiem, kas nav pamatiedzīvotāji, joprojām ievērojamas problēmas sagādā augstais bezdarba līmenis. Jauniešu bezdarba līmenis joprojām ir augsts, un dažās dalībvalstīs pastāv problēma saistībā ar skolu nebeigušo personu lielo skaitu.

Kā pozitīvu iezīmi var minēt to, ka bezdarba līmenis kopumā nav augsts un ir gūti nelieli panākumi sociālās un teritoriālās kohēzijas nodrošināšanā, lai gan starp bagātākajiem un nabadzīgākajiem ES reģioniem pastāv ievērojamas atšķirības materiālajā ziņā. Sociālās aizsardzības sistēmas tiek modernizētas, ņemot vērā demogrāfiskās izmaiņas. Arvien vairāk sieviešu kļūst par darbaspēka dalībniekiem, un arvien pieaug vidējais vecums, kad indivīdi pamet darbaspēku. Dalībvalstis pārveido savas pensiju un veselības aprūpes sistēmas.

Koordinācijas atvērtā metode ir ES galvenais politikas instruments cīņā pret sociālo atstumtību un nabadzību. Jaunākās iniciatīvas ietver jaunu Padomes tiesisko pamatu sociālajai aizsardzībai un sociālajai integrācijai; jaunu ceļvedi 2006.-2010. gadam sieviešu un vīriešu līdztiesībā un paziņojumu, kurā iztirzātas perspektīvas saistībā ar demogrāfisko stāvokli Eiropā. Laikposmā no 2007. gada līdz 2009. gadam tiks īstenots plašs legālās migrācijas politikas plāns (tas ietver pamatdirektīvu un četras īpašās direktīvas).

Visas dalībvalstis ir iesniegušas stratēģijas attiecībā uz sociālo aizsardzību un sociālo integrāciju 2006.-2008. gadam, kas attiecas uz visām trim jomām. Sarežģīto demogrāfisko uzdevumu risināšanas mērogs un grafiks valstīs ievērojami atšķiras, tāpat kā to politikas pasākumi šo uzdevumu risināšanai.

Turpmākie centieni šajā jomā ir jākoncentrē uz to, lai nodrošinātu sociālās aizsardzības, veselības aizsardzības un pensiju sistēmu ilgtspējību, ņemot vērā demogrāfiskās tendences. Saistībā ar plašākām darba tirgus stratēģijām dalībvalstīm vajadzēs turpināt īstenot pasākumus, kas palielinās sieviešu, gados vecāko un jaunāko darbinieku, kā arī migrantu dalību darba tirgū. Elastdrošība, kas nodrošina līdzsvarotu pieeju elastīgiem līguma noteikumiem attiecībā uz darbu, vienlaikus

nodrošinot pienācīgu atbalstu indivīdam, tiek izstrādāta to dalībvalstu pasākumu ietvaros, kas paredzēti, lai reaģētu uz minētajiem sarežģītajiem uzdevumiem. Dalībvalstīm ir arī jāturpina darbs saistībā ar visaptverošu mūžizglītības stratēģiju, efektīvu darba tirgus politiku un modernu sociālā nodrošinājuma sistēmu izstrādi.

3.7. Nabadzība pasaulē

Saistībā ar Tūkstošgades attīstības mērķu (TAM) sasniegšanu vērojamas dažas pozitīvas attīstības tendences. Nabadzības līmenis pasaulē kopš 2000. gada ir samazinājies par gandrīz 4 %, kas nozīmē to, ka 134 miljoni cilvēku tika glābti no galējas nabadzības. Pamatizglītības pabeigšanas līmenis ir uzlabojies no 78 % 2000. gadā līdz 83 % 2005. gadā. Tiek uzlabota atbalsta kvalitāte un efektivitāte. Tomēr spiediens uz vides ilgtspējību joprojām ir augsts, jo īpaši attiecībā uz piekļuvi galvenajiem resursiem, piemēram, ūdenim, kokmateriāliem vai aramzemei, kas var ļoti nopietni ietekmēt nabadzīgo iedzīvotāju iztiku un kas varētu izraisīt konfliktus.

No otras puses, 1 miljards cilvēku joprojām dzīvo galējā nabadzībā. Neviens jaunattīstības reģions nespēj sasniegt mērķus attiecībā uz bērnu mirstības samazināšanu, un vienai trešdaļai visu bērnu jaunattīstības valstīs ir nepietiekams svars vai tiek apdraudēta viņu attīstība. Pusei cilvēku jaunattīstības valstīs nav pieejami uzlaboti sanitārie apstākļi. Lai gan aptuveni 2000. gadā ES-15 dalībvalstu ieguldījumu pieaugums valsts palīdzībai attīstības jomā (*ODA*) no nacionālā kopienākuma (NKI) bija zems, sekoja straujš to pieaugums, no 0,32 % sasniedzot 0,44 % laikposmā no 2000. gada līdz 2005. gadam. Tomēr šis pieaugums apstājās 2006. gadā, kad *ODA/NKI* nedaudz samazinājās par 0,43 %, un ES nedaudz novirzījās no tās 2010. gadam noteiktā starpposma mērķa sasniegšanas plāna.

Saistībā ar politikas attīstību ES līmenī ir gūti panākumi. Trīs ES iestādes 2005. gada decembrī vienojās par „Eiropas Konsensu attīstības jomā”, kurā noteikts, ka galvenā uzmanība ES attīstības politikā ir jāvelta nabadzības izskaušanai. ES ir lielākais līdzekļu devējs pasaulē, un tās ES un Āfrikas stratēģijā kā prioritāte ir norādīta sadarbība ar Āfriku (Kopējā ES un Āfrikas stratēģija 2007. gadam). Turklāt ES aktīvi darbojas Vidusjūras reģionā, īstenojot savu kaimiņattiecību politiku, kā arī aktīvi īsteno sadarbību ar Latīņameriku un Āziju. Lai stiprinātu atbalsta koordināciju un saskaņotību ES, ir veiktas daudzas jaunas politiskās iniciatīvas.

Piecus gadus pēc Pasaules augstākā līmeņa sanāksmes par ilgtspējīgu attīstību (*WSSD 2002*) ir gūti pavisam nelieli panākumi dažu *WSSD* mērķu sasniegšanā un uzdevumu izpildē. Tomēr ES un dalībvalstis ir apņēmušās aktīvi veicināt ilgtspējīgu attīstību visā pasaulē un nodrošināt to, lai ES iekšpolitikas un ārpolitikas virzieni atbilstu ilgtspējīgai attīstībai pasaulē. Minētais mērķis ir ļoti plašs, un dalībvalstīm ir raksturīga tendence vairāk koncentrēties uz specifiskām jomām vai ģeogrāfiskajiem reģioniem, kas tām ir īpaši nozīmīgi.

Attiecībā uz atbalsta apjomu vēl joprojām ir iespējams sasniegt starpposma mērķi, proti, 0,56 % 2010. gadā, virzoties uz TAM mērķi, kas ir 0,7 % no NKI līdz 2015. gadam. Tomēr ir skaidrs, ka jāvelta ievērojamas pūles arī turpmāk, lai sasniegtu šo mērķi. Joprojām jārisina vairāki sarežģīti uzdevumi, tostarp šādi: turpināt pilnveidot vispārējā budžeta atbalsta izmantošanu kā atbalsta sniegšanas mehānismu; risināt sarežģīto uzdevumu, kas kļūst arvien aktuālāks, saistībā ar „vides migrantiem” un valsts iekšienē pārvietotajām personām; palielināt dalībvalstu iesaistīšanos ūdens un mežu iniciatīvu īstenošanā; nodrošināt to, lai ilgtspējīgas attīstības vides elements tiek pietiekami ņemts vērā, piešķirot atbalstu; veikt darbības, lai nodrošinātu starptautisku vides pārvaldības sistēmu, kas spēj nodrošināt

ilgtspējīgu attīstību, un uzraudzīt to, lai tirdzniecības politika veicina ilgtspējību. Ja ES vēlas sniegt ievērojamu ieguldījumu TAM sasniegšanā, ir nenoliedzami svarīgi turpināt sadarbību un atbalsta koordinēšanu.

4. STARPNOZARU POLITIKAS VIRZIENI

4.1. Izglītība un mācības

Lai sagatavotu iedzīvotājus ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai, obligāts priekšnosacījums ir izglītība un mācības. Eiropas rīcībai izglītības un mācību jomā darba programma „Izglītība un apmācība 2010” ir galvenais politikas satvars, kas ietver piecus galvenos dalībvalstu saskaņotos kritērijus, kuru izpilde jānodrošina līdz 2010. gadam: priekšlaicīgi skolu pametušo personu skaita samazināšana; lasītprasmes līmeņa 15 gadus veciem bērniem un vidusskolas izglītību ieguvušo personu skaita palielināšana. Programmas mērķis ir nodrošināt visiem labāku kvalitāti un piekļuvi. Dalībvalstis arvien aktīvāk reaģē uz minētajām problēmām un savās izglītības sistēmās iekļauj ilgtspējīgas attīstības uzdevumus. Rādītāji saistībā ar mūžizglītību ES-25 dalībvalstīs, kas no 7,5 % 2000. gadā ir pieauguši līdz 9,6 % 2006. gadā ES-25 dalībvalstīs, vieš cerības saistībā ar Barselonas mērķi, proti, 12 % sasniegšanu līdz 2010. gadam.

4.2. Pētniecība un attīstība

Pētniecības un tehnoloģiju attīstība ir nozīmīga novatorisku un tālejošu risinājumu izstrādei, kuri ir vajadzīgi, lai gūtu faktiskus panākumus, risinot septiņus galvenos uzdevumus, kas minēti iepriekš. Eiropas Kopienų Statistikas biroja dati liecina, ka ieguldījumi pētniecībā un attīstībā procentuālā izteiksmē no IKP laikposmā no 2000. gada līdz 2005. gadam nepieauga; to apjoms 2005. gadā bija 1,9 % ES-15 dalībvalstīs un 1,4 % – ES-25 dalībvalstīs, kas ir ļoti tālu no ES 2010. gadam paredzētā mērķa, proti, 3 % no IKP.

Viens no 2007. gadā uzsāktās Septītās PTA pamatprogrammas (FP7) galvenajiem mērķiem ir mobilizēt pētniecību Eiropā ilgtspējīgai attīstībai⁷. Tādējādi 2007. gadā, kas ir pirmais īstenošanas gads, 40 % no attiecīgajām sadarbībā veicamajām pētniecības darbībām, ir tieši vai netieši saistītas ar ES IAS uzdevumiem. Ir ierosinātas divas kopīgas tehnoloģiju iniciatīvas – *Clean Sky*⁸ un „Kurināmā elementi un ūdeņradis”⁹. Turklāt ES IAS uzdevumus risina arī piecpadsmit darba tehnoloģiju platformas un četrpadsmit *ERANET*. Komisija ir izstrādājusi pamatnostādnes par to, kā izmantot nodokļu atvieglojumus un publisko iepirkumu, lai palielinātu ieguldījumus pētniecībā, ko veic privātajā sektorā, un ir pārskatījusi savus noteikumus par valsts atbalstu, lai atbalstītu pētniecības un attīstības, kā arī novatoriskās darbības.

Dalībvalstu sniegtie ziņojumi liecina, ka lielākajā daļā valstu pētniecības politikas virzienu pētniecība un attīstība tiek izmantota ES IAS septiņu galveno uzdevumu risināšanai saistībā ar Eiropas Pētniecības telpu.

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Lēmums Nr. 1982/2006/EK par Eiropas Kopienų Septīto pamatprogrammu pētniecībai, tehnoloģiju attīstībai un demonstrējumu pasākumiem (2007.–2013.), 29. apsvēruma un I pielikums.

⁸ COM(2007) 315, galīgā redakcija.

⁹ COM(2007) 571, galīgā redakcija.

Komisija arī turpmāk veltīs savus centienus tam, lai nodrošinātu pētniecības un attīstības izmantošanu ilgtspējīgas attīstības mērķiem, lai izmantotu sinerģiju starp Lisabonas izaugsmes un nodarbinātības stratēģiju un ES IAS.

4.3. Finansēšana un ekonomikas instrumenti

Lai sekmētu ilgtspējīgu attīstību, ES un dalībvalstu līmenī izmanto daudz dažādu tirgus instrumentu (nodokļi un emisijas kvotu tirdzniecības sistēma) un politikai atbilstošu tirgus stimulu (finanšu atbalsts pētniecībai un attīstībai, jauninājumiem un demonstrējumiem specifiskos jautājumos). Tirgus instrumentu izmantošanai ir lielākas iespējas.

Komisija 2007. gada martā pieņēma Zaļo grāmatu par tirgus instrumentu izmantošanu vides politikā un ar vidi saistītā politikā, un 2008. gadā Komisija pārskatīš Enerģijas nodokļu direktīvu¹⁰ un sāks izskatīt iespējas, kā konstatēt un pārtraukt videi kaitīgas subsīdijas. Komisija ierosināja tiesību aktus, lai pārstrukturētu pasažieru automobiļu aplikšanu ar nodokļiem¹¹ un koordinētu nodokļu sistēmu bezsvina benzīnam un gāzeļļai, ko izmanto par degvielu¹².

Eiropas Reģionālās attīstības fonds un Kohēzijas fonds ir ES lielākie finanšu instrumenti, kas nodrošina ievērojamu finanšu atbalstu 2007.-2013. gada laikposmā galvenajām ES IAS jomām, piemēram, klimata pārmaiņām (9 miljardi euro) un ilgtspējīgam transportam (36 miljardi euro). Kohēzijas politikā piemēro gan „iedzīvotāju iesaistīšanas”, gan „politikas saskaņotības un pārvaldības” ilgtspējīgas attīstības principus, iesaistot ieinteresētās personas visos pārvaldības līmeņos, kā arī veicinot saskaņotu politikas izstrādi dažādās nozarēs.

5. PARTNERĪBAS ĪSTENOŠANA

5.1. Saziņa, dalībnieku iesaistīšana un panākumu vairošana

ES IAS var efektīvi un rezultatīvi izmantot tikai tad, ja par to tiek sniegta pienācīga informācija un tā tiek pienācīgi īstenota visos sabiedrības līmeņos, iesaistot iedzīvotājus, uzņēmumus un valdību. Gan ES, gan dalībvalstīs minētā mērķa sasniegšanai ir īstenojušas informatīvus pasākumus un konferences par konkrētiem jautājumiem, lai pievērstos tādām tēmām kā klimata pārmaiņas, transports un veselība valsts līmenī.

Iedzīvotāji (tostarp nevalstiskās organizācijas) nodrošina konstruktīvu un būtisku novērtējumu par rezultātiem un īstenošanu. Kā piemēru var minēt „Vietējo programmu 21” un Eiropas ilgtspējīgas attīstības pilsētu kampaņu. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas ieinteresēto personu forums, kas notika 2007. gada maijā¹³, pulcēja pilsoniskās sabiedrības grupas, lai apspriestu to, kā pilsoniskā sabiedrība var pati turpināt izstrādāt konstruktīvus risinājumus klimata pārmaiņu problēmām.

Uzņēmumi un vadošie uzņēmēji sāk apzināties konkurences aspektu, ko tiem sniedz ilgtspējīga pieeja uzņēmējdarbībai. *Dow Jones* Ilgtspējības grupas indekss¹⁴ liecina,

¹⁰ Padomes Direktīva 2003/96/EK.

¹¹ COM(2005) 261.

¹² COM(2007) 52.

¹³ http://www.eesc.europa.eu/stakeholders_forum/index_en.asp

¹⁴ *Dow Jones* Ilgtspējības indekss, ko ieviesa 1999. gadā, ir pirmais pasaules līmeņa indekss, kas seko līdzī visās pasaules ilgtspējības ziņā vadošo uzņēmumu darbības rezultātiem.

ka sarakstā iekļautie uzņēmumi regulāri uzrāda labākus rezultātus nekā sarakstā neiekļautie uzņēmumi. Vadošie uzņēmēji ievieš jaunas iniciatīvas – Eiropas Korporatīvo līderu grupa un Eiropas Uzņēmumu sociālās atbildības alianse (CSR) ir divas šādas iniciatīvas, kas pirmās ievieš jaunus, novatoriskus veidus, lai uzlabotu uzņēmējdarbības vides un sociālos rādītājus.

5.2. Rezultātu nodrošināšana

Ar 2006. gada IAS tika ieviesta jauna pārvaldības struktūra. Pagājušajā gadā katra dalībvalsts iecēla vienu IAS koordinatoru un Komisija izveidoja IAS Koordinatoru grupu, kas darbojas arī Eiropas Ilgtspējīgas attīstības tīklā (ESDN).

Eiropas Kopienų Statistikas birojs ir veicinājis sekmes uzraudzības jomā, nodrošinot visaptverošu IAR kopumu, kas tagad vairāk atbilst atjaunotās ES IAS prioritātēm un mērķiem¹⁵. Par minētajiem rādītājiem notiek regulāras apspriedes ar Eiropas Kopienų Statistikas biroju.

ES IAS ir ierosināts ieviest speciālistu veiktu salīdzinošu pārskatīšanu attiecībā uz valstu stratēģijām, lai labāk īstenotu labas prakses noteikšanu un apmaiņu savstarpējā mācību procesā. Komisija ir izstrādājusi rokasgrāmatu un 2007. gadā līdzfinansēja Nīderlandes valsts IAS salīdzinošu pārskatīšanu. Minētā pārskatīšana sniedza būtisku ieguldījumu Nīderlandes IAS pašreiz notiekošajā pārstrādē, un tai bija ievērojama politiska ietekme. Turpmāka pārskatīšana ir paredzēta 2008. gadā.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 2006. gada septembrī izveidoja Ilgtspējīgas attīstības observatoriju (SDO)¹⁶, kas sagatavoja atzinumu par pusgada progresa ziņojumu par ES Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju, kuru pieņēma 2007. gada 11. jūlijā. Reģionu komiteja ir sagatavojusi atzinumu par ilgtspējīgu attīstību veicinošu izglītību; atzinums jāpieņem 2007. gada rudenī.

Dalībvalstis atjaunina savas valsts stratēģijas un ir paredzējušas nodrošināt to atbilstību ES IAS.

6. SECINĀJUMS

Ar Eiropadomes 2006. gada jūnija secinājumiem tika uzsākta jauna partnerība starp ES, dalībvalstīm, pilsonisko sabiedrību un uzņēmumiem; tās mērķis ir sadarbība ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai.

Šajā progresa ziņojumā ir norādīts, ka pašreizējie sasniegumi ir nelieli, bet politikas izstrādē gan ES, gan dalībvalstu līmenī ir gūti ievērojami panākumi daudzās jomās, jo īpaši attiecībā uz klimata pārmaiņām un tīru enerģiju. Joprojām spēkā ir 2006. gada jūnijā noteiktās prioritātes. Kā liecina daudzie šajā ziņojumā un pievienotajā pielikumā ietvertie piemēri, joprojām ir jāveltī uzmanība stratēģijas īstenošanai visās prioritārajās jomās.

¹⁵ Pārskatītā IAR saraksta uzskaitījums ir iekļauts pielikumā Komisijas darba dokumentam par IAS.

¹⁶ http://www.eesc.europa.eu/sections/sdo/index_en.asp